



## صد و هفدهمین جلسه گروه سلامت اجتماعی فرهنگستان علوم پزشکی

سه‌شنبه ۱۴۰۲/۷/۴

### حاضرین در جلسه:

دکتر سید حسن امامی رضوی - دکتر حسین باهر - دکتر محمد زکریا پزشکی - دکتر عباس پسندیده - دکتر ابوالقاسم پوررضا - دکتر نرگس تبریزچی - دکتر محمدحسین جوادی - دکتر علی رمضانخانی - دکتر مریم رهبری - دکتر محمد سبزی خوشنامی - دکتر علیرضا شریفی یزدی - دکتر مجید صفاری‌نیا - دکتر مهرداد فرخی - دکتر فریدین قریشی - دکتر محمدجواد کبیر - دکتر حبیب‌اله سعودی فرید - دکتر عباسعلی ناصحی - دکتر فرهاد نصرتی‌نژاد - دکتر عباس وثوق مقدم

### دستور جلسه:

- ارائه استاد محترم جناب آقای دکتر آخوندزاده با عنوان "چالش‌های مهاجرت نخبگان در ایران"
- ارائه استاد محترم جناب آقای دکتر صادقی با عنوان "سرمایه اجتماعی و مهاجرت بین‌المللی از ایران"

### محورها و مفاهیم کلیدی بحث شده:

- مهاجرت نخبگان: انکار یا پذیرش
- سرمایه اجتماعی و مهاجرت بین‌المللی

### خلاصه (چکیده):

مهاجرت پدیده‌ای جهانی است اما از ویژگی‌های منطقه‌ای و محیطی نیز متأثر است. مقصد نهایی مهاجرین کشورهای امریکای شمالی و اروپاست. مهاجرت از کشورهای پیشرفته به امریکا یا کانادا، با جایگزینی نخبگان آسیایی و افریقایی جبران می‌شود اما چنین مکانیزمی در رابطه با مهاجرت نخبگان پزشکی کشور ما وجود ندارد. در ایران سرمایه انسانی تولید شده به سرمایه اقتصادی و اجتماعی تبدیل نشده است. میل به مهاجرت بالاست و ایران نتوانسته است مانند بدهای اقتصادی آسیا از فرصت پنجره جمعیتی برای توسعه اقتصادی استفاده کند. سرمایه انسانی، حاصل جمع "سال‌های تحصیل" و "جمعیت در سن فعالیت" است. در هدر رفت سرمایه انسانی رتبه اول را داریم و مهاجرت از شکل فردی به شکل گروهی و حتی سازمانی، استارت‌آپ‌ها مثلاً، تغییر شکل داده است

### نکات تکمیلی ارائه شده توسط اعضا:

- ۱- میل به مهاجرت در کمتر از یک دهه دو برابر شده است (۴۶ درصد).
- ۲- تعامل با ایرانیان خارج از کشور وجود ندارد.
- ۳- کمترین نرخ بازگشت مهاجرین به ایرانی‌ها تعلق دارد.
- ۴- امنیتی کردن مهاجرت و برگشت مهاجرین (چرا بر می‌گردد؟)، حل مشکل را پیچیده‌تر می‌کند.

۵- عدم مهاجرت در بین نخبگان، گاهی به نوعی استیگما تبدیل می شود.

۶- اعتماد نهادی بیشترین تاثیر را در میل به مهاجرت دارد.

۷- چون سرمایه انسانی به سرمایه اقتصادی تبدیل نشده است، میل به مهاجرت افزایش یافته است.

### **جمع بندی و پیشنهاد راهکارهای احتمالی:**

مهاجرت واقعا با میل و رغبت انجام نمی شود. آن سوی آبها شاید برای خیل مهاجرین یک بهشت واقعی نباشد. برند سازی از مهاجرت که در ذهن عامه رخ داده، باید اصلاح شود.

رسانه ملی و سیاست خارجی، بیشترین نقش را در این زمینه می توانند داشته باشند.

مهاجرت متاثر از دو مقوله کلان دافعه (کشور مبدا) و جاذبه (کشور مقصد) می باشد. سیاست هایی که کفه کشور مبدا را سنگین تر کنند، طبیعتا از مهاجرت بی رویه و خسارت بار پیشگیری خواهند کرد.

### **سایر موارد مهم:**

با مهاجرت و جلای وطن نخبگان، و انزوای پیشکسوتان (بازنشسته نمودن ناخواسته اساتید مجرب و کارآزموده)، ذخیره ژنتیکی کشور هم تضعیف خواهد شد.